

A Székelyföld az igazi magyarság tüzhelye. A haza e része bocsát legtöbb apostolt ki az eloláhosodott vidékekre a magyar elem védelmére. Gazdatiszt, pap, tanító, hivatalnok nemcsak e bérczes kis hazában, hanem az anyaországba is bőven jut a Székelyföldről. De aztán a Székelyföldnek is a koronája Háromszék megye. E megye lakószai vívták a szabadságharcban azt a dicső csatát, a mivel kiérdemelték a spártai nevezetet. De a mi legtiszteletre méltóbb, e megye a művelődés terén is a zászlóvivő. Igazi nagy embereket adott a hazának. Kivált Erdővidék classicus földje, a melyen annyi nagy szellem pihantotta meg a napvilágot. Földműves népe is annyira művelt, hogy a biblia nemcsak minden háznál megvan, hanem olvassák, ismerik, megis értik. A földművelő nép értelmiségéről tanuskodik az, hogy nincs valamire való család egy községben is, a melyből tanult ember ne került volna ki. Az iskola iránt nagy szeretettel viseltetnek. Papjaikat édes tiszteletes urnak szólítják. A székely nép jóigyekezetű. Mivel nagyon elszaporodtak, jutott belőlük Oláhországba is, pedig a székely kiváló munkás kéznek kár idegen országban dolgozni, mikor itthon is olyan szükséges a munkás kéz. Ujságot járat sok községben a falusi nép.

E nép szívében nagy a tisztelet nagy emberei iránt. Egy-egy püspöki megjelenés ünneppé avatja a hétköznapiakat is. Bölönben e jó módú erdővidéki községben aug. 25-én igazi ünnepnap volt. Telve lelkesítő, főlemelő magasztos jelenetekkel. Legszebb volt Ferencz József

püspök 46 éves papi és tanári jubileuma. Az elismerés, ha kiváló érdemeket szerzett és nemes lelkesedésű embert ér, mindig szép. Ferencz Józsefnek az unitárius egyházban kiváló érdemei vannak.

Nem a tudósító feladata e kiváló tények felsorolása. Csak a főbbeket említem fel. Az ő püspöksége alatt nagy haladást tett az unitárius egyház, mind az anyagi, mind a szellemi téren. A nemes tettben ő maga járt elől hódítva és lelkesítve, s ő maga is lelkesülve a szent munkában. Lelkész korában szerkeszti e folyóiratot, tankönyvet ír az ifjuság részére, később a papnövelésben szaktárgyait mély belátással és sok ismerettel dolgozza fel. Sok fontos intézkedés történt az ő püspöksége alatt. A belső emberi nyugdíjintézet megteremtése, a „Dávid Ferencz alapítvány“, sok üdvös egyházi törvény, mind az ő munkássága kifolyásai. De a mi tiszteletre ébreszt iránta az ő szép családi élete, nemes jelleme, a melyek nemcsak az unitárius vallás közönség szeretetét, hanem a más vallásuak tiszteletét is biztosítják részére. Egy unitárius papnak vagy püspöknek nem külső fénynyel, hanem odaadó munkássággal, nemes jellemével kell hatnia hűveire és embertársaira. Ferencz József püspök iránt a közszeretet oly impozáns módon való nyilvánulása, megkoszoruzása az ő tevékeny életének, bizonyosága az iránta érzett meleg szeretetnek.

Ez a szeretet már a megérkezéskor nyilvánult az ő személye iránt. A vasuti állomásnál Apáczán, Osváth Gábor esperes üdvözölte szeretettel, mire a püspök meghatóan válaszolt. Nagy-Ajtára, a főszolgabíró Henter B. négyes fogatán jött, itt a község derék lakosai valláskülönbség nélkül várták, diszkaput emeltek „Isten hozott“ felirattal. — A leányok csinos virágkoszorúval kedveskedtek s precisül énekeltek. — Kriza lelkész üdvözölte csinos beszéddel. A püspök meghatóan válaszolt. Bölönben a község végén „Áldott, a ki jött az Úrnak nevében“ feliratos diszkapunál, Lőfi Áron esperes lelkesültséggel üdvözölte, mire a püspök kedvesen válaszolt.

De ez a szeretet igazi megható és lélekemelővé az ajándék-tárgyak átadásakor változott át.

A főtanács ülését délelőtt 9 órakor felfüggesztette, alig egy negyedóra múlva kezdődött a jubileum.

A bölöni egyházközség remek iskolájában volt az ajándék-tárgyak átadása.

Dániel Gábor főgondnok meghatóan üdvözölte az egyházi tanácsosok nevében.

Boros György közigazgatási jegyző a főtanács diszkötésű üdvözlő iratát olvasta fel s nyújtotta át a szeretett főpásztornak.

Br. Petrichewich Horváth Kálmán főgondnok a tiszta jó lélek hangján, egyszerű, de mély igazságu szavak kíséretében adta át a világi egyházi tanácsosok ajándékait, a Doré-féle illusztrált szentírást, aranytollat bársony tokkal, és a diszkötésű szép üdvözlő iratot.

Ferencz József püspök meghatottan a következő tartalmu beszédet mondotta: Azt hittem, hogy könnyű beszélni, voltam a népeitől imádásig szeretett felséges király előtt, beszéltem magas állásu hivatalnokokkal, érintkeztem az egyszerű földmivelő néppel és a beszéd nem volt nehéz; de most nincs más gondolatom, mint a léleknek meghatottságából származó köszönet. Köszönöm a megtiszteltetést, a mire nem számítottam, s nem is érzem magamat ilyen nagy megtiszteltetésre méltónak és csak most érzem, hogy újra kell születnem, hogy lefizessem egyházamnak, a mivel tartozom.

Kelemen Albert maros-köri esperes csinos beszéd kíséretében nyújtotta át az egyházkörök által fényesen kiállított diszalbumot, mely az esperesek, felügyelő gondnokok, papok és tanítók arczképeit tartalmazza.

A püspök erre is tartalmas rögtönzött beszéddel válaszolt.

Boros Sándor igazgató tanár a kolozsvári főiskola felügyelői és tanári kara nevében szép beszéd kíséretében a felügyelők és a tanári kar csoport-képét nyújtotta át művészileg kiállított keretben.

A püspök, a ki tanár is a papnöveldében, nagyon kedvesen fogadta a tanári kar ajándékát és beszédében említette, hogy ha akkora lelkesedés volna a tanítványok szívében, mint a tanárok és a papság lelkében, ez az egyház gyorsan felvirágoznék.

Sándor János igazgató a székely-kereszturi középiskola tanári kara ajándékát nyújtotta át lelkesült beszéd kíséretében.

A püspök meghatottsággal a következő tartalmu beszédben válaszolt: Szívemhez közel áll a kereszturi iskola. Sajnos, hogy nem tudunk annyit tenni iskoláinkért, a mennyit tenni szeretnénk. Ha egy anyának több leánya van, azt ruházza fel először, a kit a bálba akar vinni, s ha ez fel van ruházva, azután következik a másik leánya felruházása. A kolozsvári főiskola kellő felruházása után, a kereszturi iskolán lesz a sor.

Gyulay László a kolozsvári egyházközség gondnoka a kolozsvári egyházközség diszesen kiállított üdvözlő iratát, kedves beszéd kíséretében nyújtotta át.

A püspök, a következő szép beszédel válaszolt: Tisztelt egyházközbli tanács, Kedves barátaim! Nagyon lekötelezve érzem magamat kolozsvári ekklézsiánk azzal a szeretetével, melylyel itt is megjelent,

az ő becsülésének melegével itt is részeltet, köszönöm ezt a megtiszteltetést. — Legyenek meggyőződve, igen kedves meglepetés ez rám nézve, legyenek meggyőződve, hogy az a hála, melylyel én tartozom a kolozsvári ekklézsiánknak, csupán csak az én életem végével fog bevégezni, hálátlan gyermeke volnék ha ezt elfeledném, hiszen ő nevelt fel kolozsvári templomunk szószékén. Sajnos én rám nézve hogy ez idő szerint talán felette ritkán tudok a kolozsvári templomban szolgálni, de ott vagyok mindig önökkel és azokkal a hívekkel, a kiknek leginkább köszönhetem papi pályámat.

Lőrinczi Dénes a budapesti egyházközség segédlelkésze, kedvesen üdvözölte egyháza nevében a szeretett főpásztort.

„Mint a szülő leánya iránt — válaszolá a főpásztor — úgy én is szeretettel viseltetem a budapesti egyházközség iránt. Kivánom, hogy azon az uton, a melyen eddig haladtak, tovább haladhassanak és a budapesti egyház tul a Királyhágón vallásunknak új fényt hozhasson.

Boros György tanár Brassai Sámuel üdvözlő levelét olvasta fel. Csifó Salamon a sürgönyöket. Köztük, a Szász Domokos ref. püspök üdvözlő sürgönyét.

A nők nevében Ugron Jánosné, Udvarhelymegye alispánjának nagy műveltségü neje, Boros Györgyné s számos derék unitárius nő kíséretében, selyem palástot nyujtottak át díszesen himzett párnán a püspök monogrammjával és az unitárius jelvényekkel.

A püspök a következő remek beszédben válaszolt: Nagyságos Asszonyaim! Azt hiszem itt legkevésbé kell mondanom nagyságokkal szemben, hogy a mikor a szív tele van, az ember alig tudja kifejezni magát. Ugy vagyok én e pillanatban. Valóban nem tudok szavakat találni, hogy megköszönjem azt a figyelmet, azt a megtiszteltetést, a melyben engem ez alkalommal részesítettek. De nemcsak ezt a pillanatot nem tudom megköszönni, mely örömmel tölti el lelkemet, hanem általában nem tudom megköszönni a nőknek azt a befolyást, a mely az én pályámon mindig érvényesítette magát. Méltóztatnak megengedni, ha én megvallom őszintén, a milyen vagyok én azt részben és leginkább a nőknek tudom köszönni. Hiszen, mikor mint 20 éves segédlelkész Kolozsvár templomában felállottam, a nők voltak, a kik az első palástartalattal megtiszteltek és ők voltak, kik eljárva beszédeimre, azokból nemcsak magoknak vettek lelkesedést, hanem visszasugározták rám is a mi lelkükben élt. Köszönöm azért e pillanatban is, hogy életem e nevezetes pontján ujból egy palástartalattal tiszteltek meg, noha ez jobban fog járni, mint az első, mert az első

már elviseltem. Nincs reményem, hogy ezt is elviselhessem, de azért legyenek meggyőződve, hogy ezt a legnagyobb becsülésben és tiszteletben fogom tartani, mert tiszta szivek hozták. Legyenek meggyőződve, szennyos folt ahoz ragadni nem fog. Nem veszik roszt néven, mert hiszem nagyságtokat, mint házi nőt, feleséget, édes anyát tisztelem meg, ha kijelentem, hogy papi pályám sikereiben nőnek is nagy érdeme van. Érdeme van, mert megengedte, hogy az egyház érdekeit hiven szolgálhassam.

Ha nehéz gondjaim voltak, nem zakatolt házi gondokkal. Sikereimet püspök koromban is a nőknek köszönöm. Köszönöm szives figyelmüket.

Egy megható jelenet következett: a püspök az ő szeretetreméltó nejét megcsókolta, ugyszintén fiait és jelenvolt leányát. — Szülők és gyermekek szemeiben örömkönnyek csillogtak, mint harmatcsepp a rózsa szirmain.

Az unitárius nők adományából került ki az urvacsorai dusan aranyozott ezüst serleg és tányér. A felirat a következő: Az unitárius nők ajándéka a bölöni unitárius egyháznak Ferencz József unitárius püspök 40 éves lelkészi jubileuma emlékére 1895. aug. 25. Szeressétek egymást Ján. 15. 12.“

Az unitárius leányok nevében Raffay Irma kisasszony kedves beszéd kíséretében élő tubarózsa és más virágokból készített gyönyörű csipketartóban, kék szalagján arany himzésű esokrot nyujtott át. A szalagon ez a felirat áll: „Az unitárius leányok 1855—1895.“

A püspök a leányoknak is ékesszólóan felelt.

A disztárgyak az iskola egyik termében közszemlére ki voltak állítva, hová egész nap zarándokoltak a püspök tisztelői. Bölön községbe egész délelőtt északról és délről egymást érte a koci és szekér, a tisztelgők számát bátran tehetjük 14—15 ezerre.

Az egész Erdővidék intelligentiája, a megye főispánja Pótsa József, Udvarmegye alispánja Ugron János, a két megye főjegyzői, Lyon amerikai unitárius pap Bostonból, az összes unitárius papság, tanítók, számos nemesi család, egyházi tanácsosok, az udvarhelymegyei és a háromszéki derék nép a távoli részekből is megjelent ez ünneplyre. A népben, mely az ő nagy embereit így megtudja becsülni, van abban nagyság és erő. Halmozzon el az ég áldással derék székely nép, kivel és ügyeddel a lelkem egybe van forrva. Azt a szeretetet tanusítsd egyházad, hazád és minden nemes ügy iránt, a mit tanusítottál a szeretve becsült püspök iránt és ez a nemzet nagy, hatalmas lesz.

DÉZSI M.

Gyöngymondatok.

(Ujkori íróktól.)

É l v e z e t.

Az élvvágyas képmutatóknak nincs se tartós lelkesültségök, se rettenthetlen buzdultságok. *Voltaire.*

A legnagyobb boldogság is terü, ha azt mással nem közölhetjük. A legdrágább, legszebb jószág is mindennapi gazzá változik, ha azt nem mondhatjuk másnak: ez az én jószágom szép! *Kármán József.*

A jobbak kegyes hajlama neked mindig kedves élvezetül legyen. *Gothe.*

E m b e r.

A valódi ember az ember belsőjében rejlik. Ha ezt a belső embert látni lehetne, a mint ott kuczorog és rejtőzik amaz ábránd megett, a mit husnak neveznek, nem egy meglepetésen mennének keresztül. Általános hiba, hogy a külső embert vesszük a valódi ember gyanánt. *Hugó Viktor.*

Mi az ember? Mi ő, ha drága idején vett főjava csak evés és alvás? nem több ő ekkor, mint barom. *Shakespere.*

Mi vagyok én? nagyobb féreg, mint a többi. Ki perel istennel? *Jókai.*

Isten az embert földből teremté: nem égből, hogy tervei a földet át ne öleljék; nem légből, hogy a mennydörgés és villámlás keblét szét ne zuzza; nem tüzből, hogy felebarátja fejére eleven szemet ne gyűjtsön; nem vízből, hogy sima arcza ne fedje el a szörny és rémképeket szive mélyében; hanem földből, hogy a kincseket és áldásokat ontva, legyen jótékony, mint a föld, hogy legyen hálástermő, mint az elmagozott föld, hogy legyen megbocsátó, mint a föld, mely enyhítő forrással szolgál azoknak, kik átfurják, hogy legyen hűséges, mint a föld, mely távozó kedvesét, a napot, éjen át a hűség özvegyi sötét fátyolával gyászolja, s ha a nap visszatért, örömének éjén át sirt friss harmat könnyeivel fogadja. *Saphir.*

Mikor az ember megteremtve készen volt, az angyalok vettek a szeméhez egy darabka eget világostól, füleihez egy falatka levegőt hangostól, ajkaihoz egy leheletnyi tüzet lángostól, és szívébe becseppentettek a tenger mélyéből egy cseppet, s innen van a szív csodaszerű apálya s dagálya s ezért adja vissza azon cseppet, mint könnyet a szem égének. *Saphir.*

Gyűjtötte: KISS MIHÁLY.